

MOCIÓ AJUNTAMENT DE SABADELL

En la darrera dècada l'ús dels telèfons intel·ligents entre els i les menors ha augmentat de manera molt significativa i s'ha anticipat l'edat de tinença del primer dispositiu entre als 10 – 12 anys. Així mateix, l'entrada de pantalles a les llars i els centres educatius (tauletes, ordinadors, consoles, etc) s'ha incrementat i generalitzat. Els sectors econòmics interessats i les institucions han impulsat i desplegat polítiques de digitalització, consistents a introduir l'ús de les noves tecnologies en gairebé tots els aspectes de la vida social i econòmica.

Des de l'àmbit científic s'ha produït en els últims anys una gran quantitat d'estudis que apunten efectes perjudicials de l'ús d'aquesta tecnologia en infants i adolescents: s'ha constatat un increment de les addiccions¹(als mateixos telèfons intel·ligents, a la pornografia, videojocs, aplicacions com tik tok, instagram o snapchat, apostes, etc.); una ampliació de problemàtiques associades a l'assetjament (ciberbullying)²⁶; un increment dels malestars i malalties mentals^{2,3,25,27} (ànim baix, ansietat, depressió...) i del nombre de suïcidis³(principal causa de mortalitat d'aquest col·lectiu d'edat); un augment del sedentarisme i l'obesitat⁴, de malalties oculars⁵ i dels trastorns del son^{6,12}. Molts indicadors suggereixen que aquest ús ubic dels dispositius digitals influeix negativament en els processos d'aprenentatge de la lectoescriptura^{7,8}, en la capacitat de memòria i de concentració dels infants i adolescents^{6, 9,10}, i en la seva percepció de l'esforç i temps requerit per realitzar un aprenentatge significatiu ^{11,12}.

Els estudis indiquen a més a més que el tipus d'ús que es fa d'internet està molt relacionat amb la classe social i el nivell educatiu^{27,28} i, per tant, l'augment de les desigualtats socials²⁹, la segregació escolar i la baixada del nivell educatiu que s'han produït a Catalunya en els últims temps³⁰, estarien contribuint a accentuar els efectes perjudicials de l'ús d'internet en adolescents, en lloc de reforçar els que puguin ser positius.

Així, en base a les citacions anteriors, és evident que aquesta promoció precipitada del consum i de l'ús de dispositius i aplicacions tecnològiques en la vida dels menors no s'hauria d'haver produït. A les escoles i instituts, la implementació de la digitalització i la introducció de mòbils, tauletes i chromebooks sense una recerca pedagògica prèvia i sense tenir en compte el principi de precaució, ha estat doncs una greu falta de responsabilitat per part del Departament d'Educació, tal com els desastrosos resultats dels darrers informes PISA semblen corroborar.

Cal afegir a les anteriors consideracions que l'ús d'internet mitjançant mòbils i altres dispositius comporta que infants i joves entrin molt fàcilment en contacte amb continguts inadequats per a la seva edat. En el cas concret de la pornografia en línia, els infants estan accedint-hi a edats tan primerenques com als vuit anys¹³– quan encara no han experimentat ni tan sols el despertar sexual –, i la introducció en un univers masculista i sovint violent²⁰, de profunda desigualtat entre homes i dones¹⁴, els genera un xoc emocional. Aquestes experiències es produeixen en un moment maduratiu de molta vulnerabilitat, en què les neurones mirall estan en ple funcionament i el còrtex prefrontal no és prou madur per autoregular la conducta¹⁵. De fet, els informes de diversos hospitals i institucions constaten un increment de les agressions sexuals perpetrades per menors i en grup, tant a Catalunya^{16,17}, a Espanya. Per aquests motius, professionals de la judicatura¹⁸, de la medicina, de la psicologia i altres experts¹⁹ han aixecat la veu d'alarma i han exigint que s'impedeixi l'accés dels menors a la pornografia, accés fins ara lliure per la irresponsabilitat dels representants polítics i pels interessos de la indústria pornogràfica.

D'altra banda, de forma generalitzada i continuada, les nenes i noies adolescents experimenten – a internet, a les xarxes socials i altres espais – una forta pressió en forma d'hipersexualització i cosificació^{21, 22}. Aquests estímuls les porten sovint a pensar que allò que la societat espera d'elles té més a veure amb el seu cos que amb la seva personalitat i capacitats. Es mostra a les noies vies d'entrada fàcils a la prostitució (only fans, webcams, sugar daddys), a benefici d'un sector de negocis milionari que comercialitza els cossos de nenes i dones.

En l'àmbit educatiu, per exemple, hem presenciat la implementació en tots els nivells de dispositius digitals (pantalles digitals, portàtils, tauletes), d'entorns virtuals (com Google Workspace) –on el respecte a la privacitat de les dades dels infants no està garantida–, d'aplicacions “educatives” i de formacions docents. Sovint s'han aplicat aquests canvis obviant la reflexió i el debat, i sense tenir evidències que l'aprenentatge escolar millori o com a mínim no en surti perjudicat. Cal ser conscients que el procés de digitalització està liderat per grans empreses tecnològiques l'objectiu principal de les quals és obtenir beneficis econòmics, no pas millorar la vida de les persones. Aquestes empreses constitueixen un lobby que condiciona les polítiques que desenvolupen les institucions. Si l'interès suprem fora el benestar, la salut, i la formació consistent d'infants i joves, qualsevol procés de canvi hauria de ser mesurat i monitoritzat amb rigor i tota innovació hauria d'estar estrictament regulada i adaptada als menors.

Aixeca el cap, plataforma per la regulació de les pantalles, neix, en aquest context, de la inquietud d'un grup de mares, famílies, professionals de l'àmbit de l'educació i altres persones, per tal de posar al centre la salut física i mental dels infants i adolescents davant d'aquesta onada digitalitzadora generada pel sistema econòmic, que titlla de reaccionària tota demanda de debat i rigor per part de les famílies i de la ciutadania en general. La plataforma té la voluntat d'incidir en la regulació de la tecnologia digital i de minimitzar el seu impacte cultural i mediambiental, a través de la sensibilització i de l'acció política, fent xarxa amb altres col·lectius afins. Vol contribuir a què Catalunya prioritzi la protecció de la salut física i mental dels seus infants i joves, de forma que el seu desenvolupament emocional i intel·lectual no quedi afectat irremeiablement.

Per aquests motius proposa al Ple municipal el següent ACORD:

1. Organitzar i promoure xerrades adreçades a les famílies amb infants de 0-6 a les escoles bressol municipals i els Centres d'atenció primària amb l'objectiu de conscienciar a la població què en aquestes edats s'aconsellarà exposició 0 a les pantalles.
2. Realitzar una campanya informativa sobre les alternatives a la primera tinença del telèfon mòbil intel·ligent adreçades a totes les famílies amb menors.
3. Desplegar campanyes de conscienciació i sensibilització dels riscos i perills per l'ús de pantalles en infants i adolescents a diferents espais urbans i municipals de la ciutat, com exemple: parada d'autobusos, parcs infantils, biblioteques, centre cívics, entorns educatius, entorns sanitaris etc. Com potenciar la tasca que es fa des del Servei d'assessorament i informació en drogues i pantalles (SAIDP).
4. Oferir trucar des dels telèfons dels diferents edificis municipals per part d'infants i adolescents (camins escolars segurs) que ho puguin necessitar com promoure la mateixa acció per part dels comerços.
5. Creació d'espais «lliures de pantalles» on es faciliti recursos alternatius a l'ús d'aquests dispositius. Així mateix fomentar activitats d'oci saludables lluny de la tecnologia adreçades a l'adolescència alhora oferir extraescolars gratuïtes a adolescents en situació de vulnerabilitat
- 6.. I amb aquests acords: Declarar el nostre municipi «Ciutat per la Desconnexió Digital de la infància i l'adolescència»
7. Instar al Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya a:
 - i. Acreditar empíricament del per què s'aposta incessantment per la digitalització a les aules de primària i secundària i a fer un pas enrere al demostrar-se els perills i riscos d'aquesta digitalització.
 - ii. Prohibir l'entrada de telèfons i/o rellotges intel·ligents i tauletes als instituts de secundària.
8. Interpel·lar al Govern de l'Estat Espanyol que implementi de forma immediata mesures efectives per impedir l'accés de menors a la pornografia, fent complir les lleis a les plataformes de contingut pornogràfic i que redacti la Llei integral de protecció de menors a internet segons l'acord del Pacte de Estat de febrer d 2024.